

Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы прарэктар

УА “Беларускі дзяржаўны

ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

_____ Ю.П.Бондар

“_____” _____ 2011 г.

Рэгістрацыйны № ВД-_____/вуч.

АСНОВЫ ДЫРЫЖЫРАВАННЯ

Вучэбная праграма

на спецыяльнасці 1-16 01 10 Спевы (на напрамках)

напрамку спецыяльнасці 1-16 01 10-02 Спевы (народныя)

Мінск 2011

Складальнік

А.І.Дубавец, выкладчык кафедры беларускай народнапесеннай творчасці ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Рэцэнзенты:

К.Р.Насаеў, выкладчык кафедры харавога дырыжыравання ўстановы адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі”;

С.К.Ярохіна, прафесар кафедры харавога і вакальнага мастацтва ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, дацэнт

Рэкамендавана да зацвярджэння:

кафедрай беларускай народнапесеннай творчасці ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № 2 ад 19.10.2010 г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № 3 ад 14.12.2010 г.)

Адказны за рэдакцыю *В.Б.Кудласевіч*
Адказны за выпуск *А.І.Дубавец*

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Сярод навучальных дысцыплін, якія маюць на мэце прафесійную падрыхтоўку кіраўнікоў самадзейнага вакальнага ансамбля, важнае месца займае дысцыпліна “Асновы дырыжывання”.

Сучасны кіраўнік вакальнага ансамбля павінен у штодзённых рэпетыцыях валодаць усімі неабходнымі прыёмамі дырыжорскай тэхнікі, развітой слыхавой увагай, навыкамі рэпетыцыйнай работы.

Мэтай вывучэння дысцыпліны “Асновы дырыжывання” з’яўляецца авалоданне сродкамі і метадамі кіравання вакальным ансамблем на ўсіх этапах выканальніцкага дырыжорскага працэсу, у які ўваходзяць асэнсаванне і засваенне музычнага матэрыялу, гукавое ўвасабленне яго на рэпетыцыях і публічнае выкананне.

Для паспяховай падрыхтоўкі высокакваліфікаваных спецыялістаў у класе дырыжывання пастаўлены наступныя *задачы*:

- вучыць авалодваць тэхнікай дырыжывання і комплексам сродкаў кіравання харавым калектывам;
- развіваць выканаўчыя і агульнамузыкальныя здольнасці студэнтаў;
- вучыць авалодваць метадамі самастойнай работы над музычным творам да рэпетыцыі, метадамі і навыкамі рэпетыцыйнай работы;
- вихоўваць прафесійныя і эмацыянальна-валявыя якасці студэнтаў;
- развіваць педагогічныя і арганізацыйныя здольнасці студэнтаў;
- вихоўваць мастацкі густ і музычную культуру студэнтаў;
- пераконваць студэнтаў у неабходнасці сістэматычнага вывучэння рэпертуару прафесійных і аматырскіх харавых і вакальных калектываў.

Паспяховае вырашэнне гэтых *задач* у класе дырыжывання магчыма пры ўмовах комплекснага вывучэння і ўзаемадзеяння шэрагу музычна-тэарэтычных і спецыяльных дысцыплін: “Сальфеджыя, тэорыя музыкі (гармонія, поліфанія, аналіз музычных форм)”, “Сольныя спевы”, “Вакальны ан-

самбль”, “Методыка выкладання спецдысцыплін”, “Аранжыроўка беларускіх народных песень”.

У выніку навучання студэнт павінен *ведаць*:

- пастаноўку дырыжорскага апарату;
- розныя дырыжорскія схемы;
- рознахарактарныя музычныя штрыхі;
- розныя рытмічныя асаблівасці;
- дынамічныя адценні;
- тэмповыя асаблівасці твораў.

Студэнт павінен *умець*:

- дырыжываць рознахарактарнымі творамі;
- выканаць партытуры а *capella* на фартэпіяна;
- праспяваць на памяць любую партыю, а таксама акордавую вертыкаль;
- зрабіць аналіз зместу, формы, жанру, танальнасці твора;
- зрабіць дырыжорска-выканальніцкі аналіз твора.

Галоўная ўмова паспяховага навучання студэнта – яго самастойная праца, якую сістэматычна кантралюе выкладчык. Заданні да самастойнай працы прадугледжваюць разнастайныя віды адукацыйнай дзейнасці і ўлічваюць агульнамузычную і дырыжорскую падрыхтоўку кожнага студэнта. Такая работа спрыяе як прафесійнай падрыхтоўцы, так і пашырэнню кругагляду і эрудыцыі спецыяліста.

Метады і тэхналогіі навучання – інтэграваныя, асобнаарыентаваныя і рэфлексійныя.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне дысцыпліны “Асновы дырыжывання” адведзена 186 гадзін, з іх 80 гадзін – аўдыторныя (індывідуальныя) заняткі. Рэкамендаваная форма кантролю – экзамен.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

Тэмы	Аўд. (інд.) заняткі
Уводзіны	2
Тэма 1. Пастаноўка дырыжорскага апарату. Комплекс практыкаванняў, накіраваных на адпрацоўку свабоды дырыжорскага жэста	10
Тэма 2. Вывучэнне простых і складаных дырыжорскіх схем	10
Тэма 3. Паняцце аб аўфтакце. Аўфтакт як сродак кіравання выкананнем	8
Тэма 4. Набыццё навыкаў паказу ўступаў і зняццяў хору, харавых партый на кожную з долей, паказ няпоўных долей такта	7
Тэма 5. Дырыжыраванне пераменных, складаных, сіметрычных, несіметрычных памераў	11
Тэма 6. Увасабленне штрыхоў рознага характару (legato, non legato, staccato, marcato, tenuto) у дырыжорскім жэсце. Асноўныя паняцці аб дырыжорскай “кропцы”, амплітудзе дырыжорскага жэста	8
Тэма 7. Паняцце “дынаміка”, асноўныя нюансы: f, p, mf, mp, ff, pp, sf, sub p. Увасабленне ў дырыжорскім жэсце дынамічных адценняў	6
Тэма 8. Паняцце аб тэмпе. Алюстраванне ў жэсце хуткіх і павольных тэмпаў	6
Тэма 9. Авалодванне тэхнічнымі прыёмамі паказу сінкоп, фермат	4
Тэма 10. Этапы работы над харавой партытурай беларускай народнай песні, набыццё навыкаў вакальна-харавога і музычна-тэарэтычнага аналізу твора	4
Тэма 11. Развіццё прыёмаў выразнай тэхнікі дырыжыравання, раздзяленне функцый рук і іх каардынацыя	2
Тэма 12. Асваенне прыёмаў рэпетыцыйнага дырыжыравання	2
Усяго...	80

ЗМЕСТ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Уводзіны

Змест і асноўныя патрабаванні дысцыпліны “Дырыжыраванне”. Міжпрадметная сувязь з іншымі дысцыплінамі. Прынцыпы пастаноўкі дырыжорскага апарату, трохмернасць дырыжорскага малюнка.

Тэма 1. Пастаноўка дырыжорскага апарату. Комплекс практыкаванняў, накіраваных на адпрацоўку свабоды дырыжорскага жэста

Структура дырыжорскага жэста, функцыянальнасць дырыжорскага жэста, элементы дырыжорскага жэста і іх суадносіны. Практыкаванні на расслабленне дырыжорскага апарату.

Тэма 2. Вывучэнне простых і складаных дырыжорскіх схем

Засваенне асноў дырыжорскай тэхнікі ў наступным аб’ёме: авалодванне рухавыразнымі навыкамі на матэрыяле разнастайных па характары твораў у *простых і складаных памерах*, у схемах 2/4, 3/4, 4/4. Суадносіны моцных і слабых долей, выкананне долей асобна, звязванне іх у адзінае, вядучая роля моцнай доли.

Тэма 3. Паняцце аб аўфтакце. Аўфтакт як сродак кіравання выкананнем

Вывучэнне паняцця аб *аўфтакце*. Аснова аўфтакта – па-скараючы рух, імпульс.

Авалодванне рознымі відамі *аўфтактаў*, аўфтакт пачатковы, міждольны і зняцця гучання, тэхналогія выканання поўнага і няпоўнага *аўфтакта* на розныя доли такта, вывучэнне прыёмаў паказу драблёнага, няпоўнага *аўфтакта*, варыянты паказу затактавых уступаў. Асваенне навыкаў валодання аўфтактам, які выконвае выразныя функцыі (падрыхтоўку вяршыні фразы, змена дынамікі, тэмпу, рытму, кульмінацыі і інш.). Удасканалванне і пашырэнне прыёмаў паказу, напаўненне іх разнастайнымі выразнымі магчымасцямі.

Аўфтакт – арганізуе харавое гучанне, але яшчэ нясе функцыі хоракіравання.

Асваенне навыкаў валодання аўфтактамі:

- найвышэйшага парадку;
- затрыманы;
- драблены.

Тэма 4. Набыццё навыкаў паказу ўступу і зняцця хору, харавых партый на кожную з долей, наказ няпоўных долей такта

Тры этапы ўступу – увага, дыханне, уступ.

Навыкі *паказу ўступу і зняцця ўсяго хору ці асобных харавых партый на кожную з долей, паказу няпоўных долей такта.*

Тэма 5. Дырыжыраванне пераменных, складаных, сіметрычных памераў

Дырыжыраванне творамі з *пераменнымі памерамі*, у якіх чаргуюцца *простыя* ($2/4$, $3/4$) і *складаныя* ($4/4$) памеры. Асноўныя кампаненты дырыжорскай сеткі, схема і малюнак.

Вывучэнне твораў у *складаных памерах* $6/8$ і $6/4$, якія дырыжыруюцца па шасцідольнай і двухдольнай схемах, $9/8$ – па трохдольнай схеме з драбленнем і без яго, $12/8$ – па чатырохдольнай схеме з драбленнем і без яго. Рэпертуар дапаўняецца творамі, якія напісаны ў *пераменным метры* ($6/8$ і $4/4$, $3/4$ і $9/8$ і *інш.*). Авалодванне навыкамі дырыжыравання *складанасумяшчальнымі памерамі*. Вывучэнне розных відаў груповак гэтых памераў, прыкладаў *несіметрычнай групоўкі сіметрычных памераў*. Дырыжыраванне харавымі творамі ў *пяцідольных памерах* з рознымі метрычнымі структурамі тактаў ($3+2$ і $2+3$) па *пяцідольнай* схеме і ў *сямідольных памерах* ($3+4$ і $4+3$) па *сямідольнай* схеме.

Вывучэнне *складанасумяшчальных памераў*, розных *варыянтаў* скарачаных схем. Авалодванне прыёмамі дырыжыравання “на раз” у памерах $2/4$, $3/4$, $3/8$ у хуткім тэмпе. Для выпрацоўкі тэхнічных навыкаў дырыжыравання памераў $8/8$, $10/8$, $13/8$, $15/8$ і г.д. вельмі карысны нотны матэрыял беларускага песеннага фальклору.

Складанасумяшчальныя і несіметрычныя памеры з'яўляюцца характэрнымі для славянскай, беларускай музыкі (як народнай, так і прафесійнай). Кіраўнік народнага вакальна-харавага калектыву павінен пазнаёміцца з гэтымі памерамі, засвоіць іх у дырыжорскім жэсце, навучыцца вызначаць унутрытактавую групоўку, а таксама вызначыць патрэбную схему дырыжыравання.

Тэма 6. Увасабленне штрыхоў рознага характару (legato, non legato, staccato, marcato, tenuto) у дырыжорскім жэсце. Асноўныя паняцці аб дырыжорскай “кропцы”, амплітудзе дырыжорскага жэста

Вывучэнне твораў з розным гукавядзеннем, тэхналогія перадачы штрыха праз характар жэста, кропкі і кропку дакранання.

Засваенне тэхнікі паказу *штрыхоў* рознага характару (legato, staccato, marcato, sforzando, non legato, tenuto, акцэнт), прынцыпы падыходу да выбару дырыжорскага штрыха. Тры віды руху: паскораны, раўнамерны, запаволены і кропкі, якія для яго характэрны.

Тэма 7. Паняцце “дынаміка”, асноўныя нюансы: f, p, mf, mp, ff, pp, sf, sub p. Увасабленне ў дырыжорскім жэсце дынамічных адценняў

Вывучэнне паняцця “*дынаміка*”, выпрацоўка навыкаў уваблення ў жэсце асноўных дынамічных адценняў (mf, f, mp, p) па моцы, велічыні, амплітудзе. Паступовыя змены моцы гучання (crescendo, diminuendo).

Адлюстраванне ў дырыжорскім жэсце раптоўнага змянення *дынамікі*: subito forte, subito piano, кароткае абазначэнне іх у нотным запісе, разнастайныя віды акцэнтаў. Вылучэнне розных відаў аўфтактаў на змену дынамікі (кантрасны аўфтакт, які падзяляецца на дзве фазы: першая паказвае forte, другая – piano).

Тэма 8. Паняцце аб тэмпе. Адлюстраванне ў жэсце хуткіх і павольных тэмпаў

Вывучэнне паняцця *аб тэмпе*, віды тэмпаў, агульнапрынятая італьянская тэрміналогія і яе пераклад. Асноўны прынцып: тэмп хуткі – амплітуда руху малая.

Метраном – яго пабудова і прызначэнне. Выпрацоўка навыку знаходжання паказчыка метранома па гадзінніку. Уменне памятаць найбольш часцей ужываемыя тэмпы.

Тэмнавае паняцце агогікі (*ritenuto, rallentando, accelerando, rubato* і інш.), асаблівасці яе дырыжорскага ўвасаблення. Змена дырыжорскай сеткі ў залежнасці ад змены тэмпу (*ritenuto* – сетка “на два” пераўтвараецца ў сетку “на чатыры”, пры *accelerando* – сетка “на шэсць” пераходзіць у сетку “на два”).

Тэма 9. Авалодванне тэхнічнымі прыёмамі паказу сінкоп, фермат

Выпрацоўка *рытмічнага* паняцця пра ўнутрытактавую і ўнутрыдолеваю *сінкопы*.

Паняцце *фермата*, яе значэнне і спосабы адлюстравання ў дырыжорскім жэсце (ферматы, якія здымаюцца ў сярэдзіне і ў канцы твора, якія не здымаюцца, ферматы на паўзе – прыёмы іх выканання). Фермата падрыхтоўваецца, далей спыненне і ад віду ферматы залежыць характар аўфтакта.

Тэма 10. Этапы работы над харавой партытурай беларускай народнай песні, набыццё навыкаў вакальна-харавога і музычна-тэарэтычнага аналізу твора

Падбор твора для выканання народным вакальна-харавым калектывам, развучванне гэтага твора на курсавым хоры. Выкананне твораў для народнага хору з улікам розных ступеней складанасці, характэрных для беларускай народнай песні, з мэтай паказу комплексных ведаў, навыкаў *перадрэпетыцыйнай работы*, якія студэнт набыў на ўроках дырыжывання. Даецца *разгорнуты пісьмовы аналіз* на гэты твор:

- 1) агульныя звесткі аб творы і яго аўтарах;
- 2) літаратурны тэкст;

3) музычна-выразныя сродкі;

4) асаблівасці харавога выкладання (вакальна-харавы аналіз).

Вывучэнне твора з пункту гледжання стылявых і жанравых заканамернасцей, іх уплыву на дырыжорскую інтэрпрэтацыю.

Тыпы апрацоўкі народнай песні:

– свабодная апрацоўка на тэму народнай песні;

– расшыраючая рамкі традыцыйнай формы;

– арыгінальны твор у стылі народнай песні.

Дырыжорска-выканальніцкі аналіз твора: пошук выразных выканальніцкіх сродкаў, стварэнне індывідуальнай выканальніцкай трактоўкі, вызначэнне дырыжорскіх сродкаў для стварэння цэласнага музычнага вобраза.

Тэма 11. Развіццё прыёмаў выразнай тэхнікі дырыжыравання, раздзяленне функцый рук і іх каардынацыя

Набыццё навыкаў пачатковага раздзялення функцый рук, самастойная роля рук пры паказе вытрыманых долей, размеркаванне тэматычнага матэрыялу.

Авалодванне навыкамі выразнага паказу асаблівасцей метра-рытмічнага малюнка розных харавых партый на аснове самастойнага руху рук.

Удасканалванне тактавання правай рукой пры розным *унутрыдолевым напавенні* (восьмымі, шаснаццатымі, трыёлямі, секстолямі і інш.).

Узбагачэнне функцыі левай рукі (пры фразіроўцы, кіраванні вакальным выкананнем, доўгім *crescendo* і *diminuendo*, агагічных змяненнях).

Узаемазамыняльнасць функцый рук, незалежнасць іх дзеянняў, каардынаваная незалежнасць.

Трохмернасць дырыжорскага малюнка (вышыня, шырыня, глыбіня) – новыя выразныя магчымасці дырыжорскага малюнка, якія выходзяць адчуванне аб'ёму гукаруху.

Тэма 12. Асваенне прыёмаў рэпетыцыйнага дырыжыравання

Набыццё *навыкаў рэпетыцыйнага дырыжыравання*, сістэмы рэпетыцыйных дырыжорскіх жэстаў, залежнасць дырыжорскага жэста ад музычнага вобраза:

- часавы адказ ад дырыжорскіх сетак пры фіксацыі тэкставых і вакальна-харавых цяжкасцей пры рабоце над партытурай;
- перабольшванне амплітуды руху (для развіцця актывізацыі дыхання, эмацыянальнага стану і г.д.);
- перабольшванне актыўнасці жэста пры рабоце над штрыхом (*legato, staccato, marcato*).

Развіццё прафесійна-псіхалагічных якасцей: воля, вытрыманасць, эмацыянальнасць, артыстызм і г.д.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Прыкладны рэпертуарны спіс

Творы для хору без суправаджэння (a cappella)

- Аляксандраў Ю. Прачынаецца мора.
Аракішвілі Д. Аб паэце.
Азалінь Я. Серабрыстыя сляды.
Бойка Р. Ты заспявай мне тую песню. Зімовы шлях.
Бацяроў Я. У небе таюць аблогі.
Беларуская народная песня. А ў лесе, лесе. Апр. А.Нікольскага.
Беларуская народная песня. Купалінка. Апр. А.Атрашкевіч.
Беларуская народная песня. Жавароначкі, прыляціце.
Апр. Г.Цітовіча.
Беларуская народная песня. Ой ты, белая бяроза. Апр. М.Сіраты.
Беларускія народныя песні. Куды ляціш, зязюленька? Ой, у полі пры даліне. Апр. К.Паплаўскага.
Беларуская народная песня. Вярба, вярба. Апр. М.Сіраты.
Беларускія народныя песні. Па рацэ, рацэ гаголушка плыве. У нас сёння купалачка. Пойдзем, дзевачкі. Апр. У.Зяневіча.
Беларускія народныя песні. Закукуй, зязюлька. Ой, у полі туманочак. Апр. М.Дрынеўскага.
Беларуская народная песня. Ой, там, на гары. Апр. М.Сіраты.
Беларускія народныя песні. Закаці, закаці ты, яснае сонейка. Ой, павей, буйны вецярочак. Апр. К.Паплаўскага.
Беларуская народная песня. Ой ты, сонца яснае. Апр. М.Сіраты.
Беларускія народныя песні. Ой ты, грушка. Ночы мае, ночушкі. Апр. М.Дрынеўскага.
Беларуская народная песня. Ды ў зялёнай дуброве.
Апр. Г.Цітовіча.
Беларуская народная песня. Пасялі дзеўкі лён. Апр. А.Стацэнкі.
Беларуская народная песня. Ды што ў садзе лялеіцца.
Апр. Г.Цітовіча.
Вагнер Г. Дуб.
Грачанінаў А. Пралеска.
Даргамыжскі А. Па спакойных хвалях.
Зіноўеў А. Восень.
Іконнік В. Ноч.
Іпалітаў-Іванаў М. Сасна.

Каваль М. Слёзы.
Карызна У. Таемнасць цішыні. Вечар.
Кузняцоў І. Балада пра маці.
Кант беларускі. Нова радасць стала.
Лапцеў В. Пагасала чырвона сонейка.
Ленскі А. Провады маладой.
Манюшка С. Кум і кума.
Масалоў А. Стрэл.
Моўчан А. Гусляр.
Руская народная песня. Ах вы, мае ветры, вещьрочки.
Апр. С.Папова.
Руская народная песня. Ай, пчолачка, пчолачка ярая.
Апр. Ю.Буцко.
Салманаў В. Песня.
Сняткоў Б. Раніца.
Свірыдаў Г. Вечарам сінім.
Украінская народная песня. Казака нясуць. Апр. М.Леантовіча.
Украінская народная песня. Чуеш, братэ мій. Апр. К.Стацэнкі.
Украінская народная песня. Круты бераг. Апр. Ф.Казіцкага.
Часнакоў П. Не кветачка ў полі вяне.
Шуман Р. Добрай ночы.
Шуберт Ф. Любоў.

Творы для хору з суправаджэннем

Аладаў М. Опера “Тарас на Парнасе”, хор “Ой, ляцелі гусі”.
Алоўнікаў У. Радзіма мая дарагая. Вясельная.
Барадзін А. Опера “Князь Ігар”, хор жанчын “Адлятай на
крылах ветру”.
Багатыроў А. Опера “У пушчах Палесся”, уступ і хор з
першай дзеі.
Беларуская народная песня. Купалялё. Апр. С.Беражнога.
Беларускія народныя песні. Ой, у полі крыніцы. Балада аб
партызанцы Галіне. Апр. М.Сіраты.
Вэбер К. Опера “Вольны стралок”, хор паляўнічых.
Вэрдзі Дж. Опера “Макбет”, фінальны хор. Опера “Набу-
ка”, хор “Ты цудоўна, наша Радзіма”.
Гершвін Дж. Да Радзімы.
Глебаў Я. Араторыя “Свяці, зара”, марш.
Грас А. Люблю старонку Беларусь.
Грачанінаў А. Вязень.

Даргамыжскі А. Опера “Рагдана”, хор “Як дзянніца паявіцца”.
Данькевіч К. Опера “Багдан Хмяльніцкі”, хор жанчын
“Чорны воран”.
Дымаў А. Ой, Купало!
Захлеўны Л. Азёры дабрыні.
Камінскі В. Калі прачынаецца мора.
Кузняцоў І. А я не верыла рабіне. Зведай мой край.
Кутузаў М. Бяроза.
Лапцеў В. Вутушкі.
Лукас Д. Опера “Кастусь Каліноўскі”, хор “Канापелькі мае”.
Моцарт В. Опера “Ідаменей”, хор “Спіць бестурботна мора”.
Паплаўскі К. Край беларускі.
Пукст Р. Опера “Марынка”, хор “Будзе добрая ноч”.
Рахманінаў С. Анёл. Сасна.
Руская народная песня. Хорошанькі-маладзенькі.
Апр. А.Шырокава.
Руская народная песня. Стэп ды стэп кругом. Апр. У.За-
харава.
Рымскі-Корсакаў М. Опера “Пскавіцянка”, хор “Па маліну,
па смародзіну”.
Семяняка Ю. Люблю цябе, Белая Русь.
Семяняка Ю. Опера “Калючая ружа”, “Студэнцкі баль”.
Сірата М. Як сонейка з месяцам.
Свірыдаў Г. “Паэма памяці Сяргея Ясеніна”, часткі “Спя-
вае зіма”, “Малацьба”.
Хаўхлянцаў М. Вочы Беларусі.
Чайкоўскі П. Опера “Арлеанская дзева”, хор дзяўчат. Опе-
ра “Ваявода”, заключны хор “Слава”.
Часнакоў П. Хары “Яблыня”, “Каціць вясна”, “Ноч”.

Літаратура

Асноўная

1. *Безбородова, Л.А.* Дирижирование / Л.А.Безбородова. – М.: ООО Флинта, 2000. – 213 с.
2. *Казачков, С.А.* Дирижерский аппарат и его постановка / С.А.Казачков. – М.: Музыка, 1967. – 130 с.
3. *Когадеев, А.П.* Техника хорового дирижирования / А.П.Когадеев. – Минск: Выш. шк., 1968. – 148 с.
4. *Левандо, П.П.* Анализ хоровой партитуры / П.П.Левандо. – Л.: Музыка, 1971. – 102 с.
5. *Маталаев, Л.Н.* Основы дирижерской техники / Л.Н.Маталаев. – М.: Сов. композитор, 1986. – 206 с.
6. *Мусин, И. А.* О воспитании дирижера: очерки / И.А.Мусин. – Л.: Музыка, 1987. – 246 с.
7. *Мусин, И. А.* Техника дирижирования: практ. руководство / И.А.Мусин. – Просветительско-издательский центр “Деан – АДИА-М”, 1995. – 295 с.
8. *Ольхов, К.Б.* Теоретические основы дирижерской техники / К.Б.Ольхов. – Л.: Музыка, 1990. – 199 с.
9. *Романовский, Н.В.* Хоровой словарь / Н.В.Романовский. – М.: Музыка, 2000. – 228 с.

Дадатковая

1. *Андреева, Л.* Методика преподавания дирижирования / Л.Андреева. – М.: Музыка, 1969. – 117 с.
2. *Баренбойм, Л.М.* Музыкальная педагогика и исполнительство / Л.М.Баренбойм. – Л.: Музыка, Ленингр. отд., 1974. – 335 с.
3. *Живов, В.* Исполнительский анализ хорового произведения / В.Живов. – М.: Музыка, 1987. – 95 с.
4. *Конерштейн, М.* Вопросы дирижирования / М.Конерштейн. – М.: Музыка, 1972. – 253 с.
5. *Кондрашин, К.* Мир дирижера / К.Кондрашин. – Л.: Музыка, 1976. – 192 с.
6. *Крунтяева, Т.* Словарь иностранных музыкальных терминов / Т.Крунтяева, Н.Молокова, А.Ступель. – Л.: Музыка, 1977. – 151 с.
7. *Птица, К.Б.* О хоровом дирижировании / К.Б.Птица // О музыке и музыкантах: статьи разных лет; сост.: Б.Г.Тевлин, Л.В.Ермакова. – М.: ИЧП Мистикос Логинов, 1995. – С. 314–381.

Вучэбнае выданне

АСНОВЫ ДЫРЫЖЫРАВАННЯ

*Вучэбная праграма
на спецыяльнасці 1-16 01 10 Спевы (на напрамках)
напрамку спецыяльнасці 1-16 01 10-02 Спевы (народныя)*

Карэктар В.Б.Кудласевіч
Тэхнічны рэдактар А.У.Гіцкая

Падысана ў друк 2011 г. Фармат 60x84 ¹/₁₆.
Папера пісчая № 2. Ум. друк. арк. 0,93. Ул.-выд. арк. 0,51.
Тыраж экз. Заказ .

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў.
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.
Ліцэнзія № 02330/0003939 ад 19.05.2011 г.

Надрукавана на рызографе
Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.